

**Ukážka 1 (k otázkam 1 – 3):
Gilgameš (úryvok)**

Tvrdou a ťažkou rukou vládol Gilgameš nad uruckým ľudom. Tak ako mohol vládnuť jedine ten, kto nebol z dvoch tretín človek. Chlapi uruckí žili neustále v strachu, ženy a dievčatá v slzách. Len čo sa vynoril nad obzorom východnej púšte žiarivý Šamašov kotúč, ozval sa rachot bubnov. Vojaci s prilbami a dlhými palicami prišli na križovatky, kde sa zhromaždili rozospatí chlapi. Tam jedni kopali hlinu, druhí nosili vodu, tretí miesili mazľavé blato, štvrtí ho dávali do foriem Jedného dňa predstúpil Gilgameš pred tvár uruckého ľudu. „Obra Chumbabu chcem zabiť, aby som vyhubil zlo, čo sužuje ľudí, a aby svet vedel, akého statného chlapa zrodil Uruk“.

- 01** Gilgameš v ukážke 1 predstavuje typického literárneho hrdinu staroveku tým, že
- (A) koná výnimočné činy v záujme ľudu. (B) naháňa svojou silou strach.
(C) je zakladateľom mesta. (D) nerobí rozdiel medzi mužmi a ženami.

- 02** Ideál kalokagatie najlepšie vystihuje veta
- (A) „Tvrdou a ťažkou rukou vládol Gilgameš nad uruckým ľudom.“
(B) „Tak ako mohol vládnuť jedine ten, kto nebol z dvoch tretín človek.“
(C) „Len čo sa vynoril nad obzorom východnej púšte žiarivý Šamašov kotúč, ozval sa rachot bubnov.“
(D) „Obra Chumbabu chcem zabiť, aby som vyhubil zlo, čo sužuje ľudí, a aby svet vedel, akého statného chlapa zrodil Uruk.“

- 03** Spojenie „žiarivý Šamašov kotúč“ v ukážke 1 je
- (A) metafora. (B) metonymia. (C) hyperbola. (D) oxymoron.

**Ukážka 2 (k otázke 4):
Sofokles – Antígona (úryvok)**

*Ach, bez priateľov, úbohá a nešťastná
do tmavej hrobky musím živá zostúpiť!
A čo som zneuctila? Ktoré z božských práv?
Ach, načo ešte k bohom zraky upierať?*

*A koho volať o pomoc? Ved' zbožný čin
sa mi tu vyčíta, hľa, aká bezbožnosť!
No ak to majú za správne aj bohovia,
tak potom trest svoj budem znášať pokojne*

- 04** Dôkazom toho, že monológ ukážky 2 je z antického diela, je to, že
- (A) sa v ňom odráža typické napätie medzi pozemským a nadpozemským svetom.
(B) postava sa cíti úbohá a nešťastná, vytlačená na okraj spoločnosti.
(C) postava je rozhodnutá prijať trest, obetovať sa v mene zachovania ľudskosti a božích zákonov.
(D) postava pokorne prijíma trest, najdôležitejšie je pre ňu zachovanie poslušnosti.

- 05** Ktoré z uvedených tvrdení sa nevzťahuje k Sofoklovej dráme *Antígona*?
- (A) Dej sa odohráva výrazne v rovine medziľudských vzťahov.
(B) Autor spracúva mytologický námiet.
(C) Dej nie je motivovaný zásahmi vyšších božských síl.
(D) Hlavná hrdinka odmieta zachovať vernosť starším morálnym príkazom.

- 06** *Antigonou* sa inšpiroval a jej meno dal aj do názvu svojej hry slovenský dramatik
 (A) Ivan Stodola. (B) Ivan Bukovčan. (C) Peter Karvaš. (D) Július Barč-Ivan.

**Ukážka 3 (k otázkam 7 – 9):
Moravsko-panónske legendy (úryvok)**

Odpovedal im Filozof:

„Či neprichádza dážd' od Boha na všetkých rovnako? Alebo či slnce tak isto nesvieti na všetkých? Či nedýchame na vzduchu rovnako všetci? A tak vy nehanbíte sa, tri jazyky len uznávajú a prikazujú, aby všetky ostatné národy a plemená boli slepé a hluché? Povedzte mi, Boha robíte bezmocným, že nemôže toto dať, alebo závistlivým, že nechce?“

- 07** Pod označením *Filozof* má autor ukážky 3 na mysli
 (A) Konštantína. (B) Metoda. (C) Rastislava. (D) Gorazda.

- 08** O ktorých troch jazykoch sa hovorí v ukážke 3?
 (A) O latinčine, gréčtine, arménčine. (B) O gréčtine, latinčine, hebrejčine.
 (C) O hebrejčine, arabčine, germánčine. (D) O arménčine, latinčine, germánčine.

- 09** Text ukážky 3
 (A) hovorí o potrebe zaviesť zákonnosť na Veľkej Morave.
 (B) kritizuje ľudí za nedostatok sebavedomia.
 (C) zdôrazňuje potrebu šíriť kresťanstvo v materinskom jazyku.
 (D) poukazuje na nevyhnutnosť rovnosti medzi ľuďmi a cirkvou.

Ukážka 4 (k otázkam 10 – 11):

Keď ten ctihodný muž Andrej utiahol sa do pustovníckej samoty, na veľké vyčerpanie tela, ale na posilnenie duchovného života, vždy zachovával pôst. Po tri dni od všetkého, čo možno jesť, sa zdržoval pre lásku milosti toho, ktorý pre ľudí stanúc sa človekom, postil sa štyridsať dní.

- 10** Hrdina ukážky 4 sa riadi princípom
 (A) hedonizmu. (B) meditácie. (C) sadizmu. (D) askézy.

- 11** Ukážka 4 je z diela
 (A) *Proglas*. (B) *Legenda o sv. Svoradovi a Benediktovi*.
 (C) *Život Konštantína*. (D) *Život Naumov*.

- 12** Ktorý z uvedených znakov nebol typický pre stredovekú literatúru?
 (A) Literatúra odrážala feudálny spôsob života a náboženský svetonáhľad.
 (B) Dôraz sa kládol na poznávaciu a náučnú funkciu.
 (C) Uznávanou metódou písania bola imitácia.
 (D) Literatúra využívala národné jazyky.

Test pokračuje na ďalšej strane.

**Ukážka 5 (k otázkam 13 – 14):
Dante Alighieri – Božská komédia (úryvok)**

*Predo mnou brána týčila sa z temna,
na nej som čítal tento nápis tmavý
a riekol: „Majstre, tvrdá reč to pre mňa.“*

*Odvetil mi jak človek prenikavý:
„Tu nech tvoj duch sa zbaví všetkej bázne
a zbabelosti všetkej nech sa zbaví!“*

- 13** Majstrom v prvom trojverší ukážky 5 je
(A) Mefistofeles. (B) Vergilius. (C) Boh. (D) Danteho učiteľ náboženstva.

- 14** Danteho *Božská komédia* je
(A) humanistickou epickou básňou, ktorá zobrazuje základné problémy stredovekého človeka.
(B) veselým veršovaným rozprávaním o mužovi, ktorý zapredal svoju dušu diablove.
(C) typickou renesančnou komédiou o potrestaní neverného manžela.
(D) epickou básňou, v ktorej si duša básnika spomína na svoje pôsobenie na zemi.

- 15** V ktorej z uvedených trojíc je zaradený spisovateľ, ktorý nepatrí medzi predstaviteľov humanizmu a renesancie?
(A) Dante Alighieri, Giovanni Boccaccio, François Villon
(B) Miguel de Cervantes, Giovanni Boccaccio, Francesco Petrarca
(C) William Shakespeare, Francesco Petrarca, Jean Baptiste Poquelin-Molière
(D) François Villon, Dante Alighieri, François Rabelais

- 16** Kolískou humanizmu a renesancie bolo
(A) Nemecko. (B) Taliansko. (C) Rusko. (D) Španielsko.

- 17** Rozvrstvovanie národného života, zvýraznenie záujmu o vnútorný život človeka, vykreslenie sociálnej situácie, rozpad patriarchálnej rodiny, tendencia prekonať národnú koncepciu literatúry – to všetko sú javy charakteristické pre
(A) socialistický realizmus. (B) prvú vlnu slovenského realizmu.
(C) druhú vlnu slovenského realizmu. (D) tretiu vlnu slovenského realizmu.

Ukážka 6 (k otázkam 18 – 19)

O Turíciach toho istého roku umrel náhle dekan v Chochoľove. Pohreb bol veľký. Všetci kňazi a učiteľia z celého vidieka boli na ňom. Mŕtve telo pochovali v Domaniciach pod jasene. Jeho sestry syn plakal ako dieťa nad jeho truhlou. Jedni hovorili, že preto, lebo Aduš zostal na ľade, iní, že mu bolo ľúto, že musel ujca pochovať na takú pustatinu, medzi zrúcaniny starého blahobytu. Nech bolo, ako chcelo, ale od pána Aduša nikto viac nepočul známych slov: „Keď báčik z Chochoľova umrie ...“

- 18** Podčiarknuté slovné spojenie v ukážke 6 má v kontexte poviedky rovnaký význam ako frazeologizmus
(A) „ostal sám ako prst“. (B) „kúpil mačku vo vreci“.
(C) „dal sa opiť rožkom“. (D) „vyšiel na psí tridsiatok“.

- 19** Dielo, z ktorého pochádza ukážka 6,
- (A) kladie dôraz na komickú stránku príbehu.
 - (B) zobrazuje duchovný a hmotný úpadok slovenského zemanstva a jeho neschopnosť stať sa vedúcou silou národa.
 - (C) zobrazuje neľahký život slovenskej inteligencie.
 - (D) vykresľuje veselý život novej podnikateľskej vrstvy na dedine.

- 20** V zobrazení dedinského prostredia a človeka postupuje Martin Kukučín
- (A) odľahčenejšie, humornejšie ako Jozef Gregor-Tajovský.
 - (B) miernejšie, súcitnejšie ako Jozef Gregor-Tajovský.
 - (C) dramatickejšie, s väčším dôrazom na vnútorný svet postáv ako B. Slančíková-Timrava.
 - (D) kritickejšie, ostrejšie ako Božena Slančíková-Timrava.

Ukážka 7 (k otázkam 21 – 23):

*Ach, keby som bol bohatý, keby som si nechal majetok, keby som im ho nebol dal, to by tu boli, obli-
zovali by mi líca svojimi bozkami. Býval by som v paláci, mal by som krásne izby, sluhov, teplo a ony
by sa rozplývali v slzách aj so svojimi mužmi a deťmi. To všetko by som mal. Ale takto nič! Za peniaze
je všetko, ešte aj dcéry. Ó, kdeže sú moje peniaze? Keby som mal zanechať poklady, balili by ma do
obkladov, starali by sa o mňa, počul by som ich, videl by som ich. Namôjveru, ktohovie? Obe majú
srdcia z kameňa. Priveľmi som ich ľúbil, aby ony aspoň trochu ľúbili mňa.*

- 21** V slovesách ukážky 7 sa uplatňuje najviac
- (A) podmieňovací spôsob.
 - (B) žiadací spôsob.
 - (C) oznamovací spôsob.
 - (D) želací spôsob.

- 22** Ktoré z nasledujúcich tvrdení o diele, z ktorého pochádza ukážka 7, je nepravdivé?
- (A) Autor zobrazuje cynickú nevďačnosť dcér, ktoré sa hanbia za svojho otca a nemajú čas ani záujem prísť na jeho pohreb.
 - (B) Román odhaľuje úpadok citov a mravnosti spoločnosti, v ktorej niet miesta pre poctivosť a v ktorej sa prejav citov chápe ako slabosť.
 - (C) Dielo je obrazom chorobnej otcovskej lásky schopnej najväčších obetí, aby sa dcéry dostali do vyššej spoločnosti.
 - (D) Román je podobenstvom o večných pravdách života a o vzbure generácie detí voči rodičom.

- 23** Román, z ktorého pochádza ukážka 7, je predovšetkým
- (A) historickým románom, pretože podáva reálne historické fakty zo života parížskej smotánky.
 - (B) autobiografickým románom, pretože zachytáva spomienky na autorovu mladosť.
 - (C) spoločenským románom, pretože vykresľuje morálne problémy parížskej spoločnosti.
 - (D) generačným románom, pretože sa venuje analýze generačných problémov.

Test pokračuje na ďalšej strane.

- 24** Ktoré literárne obdobie charakterizujú znaky: *rozumnosť, objektívny pohľad na svet, zobrazenie obyčajných ľudí v typických situáciách, zachytenie vývoja charakteru pod vplyvom prostredia?*
- (A) klasicizmus (B) realizmus (C) barok (D) romantizmus

Ukážka 8 (k otázkam 25 – 26):

*A národ oboril sa na národ
s úmyslom vraždy, s besom skaziteľa.
Kres spráskal pušiek, zahrmeli delá:
zem stone, piští vzduch, rvú vlny vód,
kde bleskom kmitla hrozná Astarot.*

- 25** Ktorý z uvedených básnických prostriedkov sa v ukážke 8 nenachádza?
- (A) personifikácia (B) zvukomalba
(C) prirovnanie (D) obrátený slovosled

- 26** Dielo, z ktorého je ukážka 8, reaguje na rovnakú historickú udalosť ako dielo
- (A) *Hrdinovia* Boženy Slančíkovej-Timravy. (B) *Generácia* Vladimíra Mináča.
(C) *Mor ho!* Sama Chalupku. (D) *Svatopluk* Jána Hollého.

- 27** Ktorý z nasledujúcich výrokov správne charakterizuje tvorbu Pavla Országha-Hviezdoslava?
- (A) Jeho poézia nezostala torzom, hoci sa nerozvinula do väčších vonkajších rozmerov, je vnútorné uceleným dielom, ktoré vydalo pravdivé svedectvo o človeku svojej doby.
- (B) Epický hrdina jeho básní mal podobu rozprávkového šuhaja, zázračnou silou porážajúceho rozličné zlé príšery a prinášajúceho slovenskému kraju vyslobodenie zo zajatia i nový „zlatý deň spasenia“.
- (C) Emocionálna prudkosť, myšlienková absolútnosť, dramatické rozvedenie napätia – to sú neodmysliteľné zložky každej jeho básnickej výpovede.
- (D) Nebol len básnikom tichej lyrickej meditácie a pokojného epického zobrazovania, ale aj básnikom mohutného kritického pátosu.

Ukážka 9 (k otázkam 28 – 30):
Hle, človek opilý – žiadnému nemilý

*Jestli se chceš, jako svedčí, opilstva varovat,
tak sobe daj opilého človeka malovat:
Nech bude neočesaný a sliny po brade,
Neumytý, nespúsobný, zaválaný všade.*

*Slabé nohy, mrtvý jazyk a krvavé oči,
vždycky letíc dolu nosem, čo s nohú pokročí.
V hlave víno, v bruchu rozum, v údoch žádnej sily,
tento nápis daj pod neho: Hle, človek opilý. ...*

- 28** Autorom skladby, z ktorej je ukážka 9, je
- (A) Hugolín Gavlovič. (B) Peter Benický.
(C) Jozef Ignác Bajza. (D) Juraj Fándly.

29 Ukážka 9

- (A) vykresľuje tragický osud opitého človeka.
- (B) podáva návod, ako sa zachovať pri pití alkoholu.
- (C) prostredníctvom kontrastu medzi realitou a použitými slovami vyjadruje odpor voči konvenciám.
- (D) chce obrazom opitého človeka odradiť čitateľa od opilstva.

30 Významu slova „pokročí“ v ukážke 9 najlepšie zodpovedá výraz

- (A) pobehne ďalej.
- (B) pohne sa o krok.
- (C) potkne sa o nohu.
- (D) padne.

31 Ktorý z uvedených výrokov nezodpovedá charakteru obdobia, ktoré je pri ňom uvedené?

- (A) *Ora et labora (Modli sa a pracuj)* – stredovek
- (B) *Cogito ergo sum (Myslím, teda som)* – klasicizmus
- (C) *Vanitas vanitatum (Márnosť nad márnosť)* – humanizmus a renesancia
- (D) *Memento mori (Pamätaj na smrť)* – barok

Ukážka 10 (k otázkam 32 – 34):

Spravodlivosť, ó, spravodlivé nebesá! Som stratený. Som zavraždený. Krk mi podrezali. Ukradli mi moje peniaze. Kto to mohol byť? Kde sa skrýva? Čo robiť, aby som ho našiel? Stoj! (Chytí sa sám za ruku.) Vráť mi moje peniaze, oplán! ... Ach, veď som to ja. Jaj, jaj, moje úbohé peniaze! Moji drahí priatelia! Ozbíjali ma o vás. A keď mi vás vzali, stratil som svoju oporu, svoju útechu, svoje potešenie. Už nemám čo hľadať na svete. Bez vás mi žiť nemožno!

32 Ktorá postava takto žiali a kto je autorom diela, z ktorého pochádza ukážka 10?

- (A) Harpagon – Jean Baptiste Poquelin-Molière
- (B) Othello – William Shakespeare
- (C) Tartuffe – Jean Baptiste Poquelin-Molière
- (D) Macbeth – William Shakespeare

33 Hrdinom diela, z ktorého je ukážka 10, je

- (A) typ zúfaleho človeka, ktorý je biedou donútený vzdať sa svojich vysokých ideálov.
- (B) typ človeka, ktorý užíva život plnými dúškami, a preto potrebuje stále viac peňazí.
- (C) nešťastný pomätený stavec, ktorý žije spomienkami na stratené bohatstvo.
- (D) prototyp človeka, ktorý prepadol vášnivému vzťahu k hromadeniu majetku.

34 Dielo, z ktorého je ukážka 10, bolo pôvodne napísané jazykom patriacim do skupiny

- (A) románskych jazykov.
- (B) germánskych jazykov.
- (C) slovanských jazykov.
- (D) baltských jazykov.

Test pokračuje na ďalšej strane.

**Ukážka 11 (k otázkam 35 – 38):
Předzpěv (úryvok)**

*Aj, zde leží zem ta, před okem mým slzy ronícím,
někdy kolébka, nyní národu mého rakev.
Stůj, noho! Posvátná místa jsou, kamkoli kráčíš,
k obloze, Tatry synu, vynes se, vyvýše pohled,
neb raději k velikému přichyl tomu tam se dubisku,*

*jenž vzdoruje zhoubným až dosaváde časům.
Však času ten horší je člověk, jenž berlu železnou
v těchto krajích na tvou, Slávie, šiji chopil.
Horší nežli divé války, hromů, ohně divější,
zaslepenec, na své když zlobu plémě kydá.*

- 35** Předzpěv patří k básnickej skladbe
(A) Svatopluk. (B) Slávy dcera. (C) Sláv. (D) Plač Matky Slávy.

- 36** Autor v ukážke 11 použil
(A) sylabický prozodický systém. (B) sylabotonický prozodický systém.
(C) časomerný prozodický systém. (D) tonický prozodický systém.

- 37** Ktorá z nasledujúcich myšlienok nie je obsiahnutá v ukážke 11?
(A) nabádanie k jednote všetkých slovanských národov pod vedením Ruska
(B) odsúdenie odrodilcov
(C) vyjadrenie smútku nad súčasným postavením Slovanov
(D) varovanie pred nečinnosťou, kritika pasivity Slovanov

- 38** Slovné spojenie *Stůj, noho!* v ukážke 11 je
(A) metafora. (B) synekdocha. (C) personifikácia. (D) symbol.

**Ukážka 12 (k otázke 39):
Svatopluk (úryvok)**

*Tam to mi víra daná, ku milěj toto káže mi vlasti
láska robiť. Poneváč ale každý túžne za sladkú
dychtívá slobodú a hledí poddanstva sa pozbyť:
k vám radšej sa pridám, královskú nad vami berlu
vezmem a údatné povedem na Karolmana vojsko.*

- 39** Obraz „... královskú nad vami berlu vezmem ...“ má v kontexte ukážky 12 význam
(A) „budem vaším kráľom a vodcom“. (B) „vášho kráľa v boji porazím“.
(C) „zmocním sa vašej kráľovskej koruny“. (D) „vybojujem pre vás kráľovskú korunu“.

- 40** Ktoré z uvedených tvrdení o Jánovi Hollom je nepravdivé?
(A) Vyskúšal v praktickej básnickej tvorbe schopnosti a predpoklady bernolákovčiny.
(B) Prekladal antických klasikov a podľa ich príkladu sa pustil do pôvodných prác.
(C) Pre jeho básnickú tvorbu bolo vzpruhou zoznámenie s F. Schmidtovou, budúcou Mínou.
(D) Jeho životné dielo obdivovala štúrovská generácia a on ju podporil v čase presadzovania spisovnej slovenčiny.

- 41** Pre generáciu amerických spisovateľov 50-tych rokov, ktorú podporoval L. Ferlinghetti, sa zaužívalo označenie
- (A) Lost Generation – Stratená generácia.
 - (B) Beat Generation – beatnická generácia.
 - (C) Lake Poets – Jazerní básnici.
 - (D) Angry Young Men – Rozhnevaní mladí ľudia.

Ukážka 13 (k otázke 42):

Nedel'ná pravda: V roku 1956 vydalo práve vaše vydavateľstvo City Lights Books Ginsbergovo Vytie a iné poémy, ktoré vyvolali škandál. Ako ste tú aféru v tom čase vnímali?

L. Ferlinghetti: Osobne som Vytie nepovažoval za škandalózne. Isté je, že knihu zhabala polícia a nás obvinili z vydávania obscénnej literatúry ...

- 42** Uvedený krátky úryvok z rozhovoru je ukážkou
- (A) náučného štýlu.
 - (B) umeleckého štýlu.
 - (C) administratívneho štýlu.
 - (D) publicistického štýlu.

- 43** Prelom 19. a 20. storočia vo svetovej literatúre priniesol
- (A) rýchle striedanie a koexistenciu viacerých umeleckých smerov, zrod avantgardy a moderny.
 - (B) istú stagnáciu vo vývoji charakterizovanú oživovaním opisného realizmu predchádzajúcich rokov.
 - (C) presadzovanie prísnych pravidiel v tvorbe, orientáciu na rozum a súlad pravdy, krásy a dobra.
 - (D) návrat k prírode, hľadanie nového spoločenského ideálu v rodinnom, prírodnom, prostom dedinskom živote.

Ukážka 14 (k otázke 44):
Smrť slávikom a pinkavám (úryvok)

*Smrť slávikom a pinkavám
na všeobecnú žiadosť ešte raz*

*Ja som akoby
prirovnanie integrované až na koreň
celú túto poéziu hodte na oheň
poznáte pri spaľovaní dvadsať rokov*

koľko krokov v sebe stráca dvadsať rokov

Chcel by som byť veršotepcom bez slávika

*Logická je kopa vajec logika je do tucta
vám pán Breton moja poklona a máucta
vám pán Nezval má poklona a máucta*

- 44** Ktorú z nasledujúcich charakteristík nadrealizmu v ukážke 14 nenájdeme?
- (A) tzv. psychický automatizmus, viera v náhodu
 - (B) časté využitie genitívovej metafory
 - (C) odmietanie takmer celej literárnej tradície
 - (D) prihlásenie sa k poézii surrealizmu a poetizmu

Test pokračuje na ďalšej strane.

- 45** Akým spôsobom je utvorené slovo „veršotepec“?
- (A) skracovaním (B) doslovným preložením
(C) odvodzovaním (D) skladaním

Ukážka 15 (k otázkam 46 – 48):
Ivan Horváth – Laco a Bratislava (úryvok)

Ten deň menoval sa utorok a bol krásny. Slnce sa poslednou svojou jesennou silou vysmievalo Bratislavskému hradu. Ľudia na uliciach dýchali hlboko, snád' im to tak lekár rozkázal. Bratislava sa hýbala, od vlakov hrnuli sa tetky z dedín, s batohmi na chrbte, plnými zeleniny. Smrek výnimočne skoro ráno vstal, aby mohol napísať svoju najlepšiu báseň toho roku. Laco s vytržením vítal Bratislavu a stanica vítala jeho. Rukou kýval mestu ako znovunájdenej milenke, ponoril sa do prúdu ľudí, ktorý sa hrnul s ním staničnou cestou, a chcel každému okoloidúcemu stisnúť ruku. Štefánikova cesta bola dlhá a čistá, akoby sa bola vyzdobila. Napravo stáli veľké lešenia, murári stavali dáky dom, práca im šla v poriadku, ticho. Električka išla okolo, škripela, vŕzgala, Laco však nespozoroval, aké je to odporné. Laco bol vo vytržení, všetko sa mu páčilo, chcel objasť Bratislavu a povedať jej: Som tu, tvoj nový milenc.

- 46** V ukážke 15 sa prejavuje vplyv
- (A) naturizmu. (B) naturalizmu. (C) existencializmu. (D) impresionizmu.

- 47** Ktorá z nasledujúcich viet z ukážky 15 je štylisticky bezpríznačková?
- (A) Rukou kýval mestu ako znovunájdenej milenke, ponoril sa do prúdu ľudí, ktorý sa hrnul s ním staničnou cestou a chcel každému okoloidúcemu stisnúť ruku.
(B) Smrek výnimočne skoro ráno vstal, aby mohol napísať svoju najlepšiu báseň toho roku.
(C) Štefánikova cesta bola dlhá a čistá, akoby sa bola vyzdobila.
(D) Slnce sa poslednou svojou jesennou silou vysmievalo Bratislavskému hradu.

- 48** Do synonymického radu so slovesom „hrnúť sa“ nepatrí sloveso
- (A) vnucovať sa. (B) valiť sa. (C) rútiť sa. (D) tlačiť sa.

Ukážka 16 (k otázkam 49 – 50):

*Veďte noviny.
Veďte nožničky.
Nájdite v novinách článok, aby mal dĺžku, akú chcete dať svojej básni, článok vystrihnite.
Potom starostlivo rozstrihnite všetky slová, ktoré tvoria článok a vložte ich do vrecúška.
Skladajte potom jeden ústrižok za druhým presne v poriadku, v akom vyšli z vrecúška.
Svedomíte odpíšte.*

- 49** Aký slohový postup bol použitý v ukážke 16?
- (A) informačný (B) výkladový (C) úvahový (D) opisný

- 50** Akú báseň vytvoríme spôsobom uvedeným v ukážke 16?
 (A) dadaistickú (B) futuristickú (C) surrealistickú (D) impresionistickú

Ukážka 17 (k otázkam 51 – 53):

Senzualista rodom a na kvadrát, vyhrotený v akýsi zrakový fenomén, kochal sa rovnako zanietene v ihravých jabĺčkach cválajúcich koní ako v božských uzloch ženských vnád, a napokon už nepotreboval na obchvat „všehomíru“ nič iné iba oči.

Štefan Žáry

- 51** Ktorá z uvedených vrstiev slovnej zásoby nie je v texte ukážky 17 zastúpená?
 (A) neutrálne slová (B) odborné slová (C) dialektizmy (D) poetizmy

- 52** O ktorom slovenskom básnikovi sa hovorí v ukážke 17?
 (A) O Valentínovi Beniakovi. (B) O Emilovi Boleslavovi Lukáčovi.
 (C) O Ladislavovi Novomeskom. (D) O Jánovi Smrekovi.

- 53** Aký slohový útvar predstavuje ukážka 17?
 (A) Bibliografiu. (B) Charakteristiku.
 (C) Opis s dejovým rámcom. (D) Biografiu.

Ukážka 18 (k otázke 54)

Inovať nesadla ani na smrek, ani na vrb, neprišla o polnoci, ako chodieva, prišla za bieleho dňa a sadla iba na Makovu chalupu. Vstal raz, druhý raz, zastavil sa pri truhle, díva sa na inovat', ktorá sa neroztápala, a na inovati videl takúto reč: „Nehnevaj sa na mňa, Jožko, veď ja za nič nemôžem. Keby som len trochu bola tušila, keby som skôr bola tušila, že ma budeš raz i návidieť, veď by som ja nebola oslabla do truhly.“

- 54** Ktorá postava sa v ukážke 18 prihovára Jožkovi Makovi?
 (A) jeho prvá láska Maruša (B) jeho žena Jula
 (C) jeho matka (D) jeho krstná mama

- 55** Rozprávač v románe *Jozef Mak* je
 (A) vševediaci – príbeh rozpráva v 3. osobe a prihovára sa svojim postavám.
 (B) tzv. oko kamery – autor nevstupuje do deja svojím vlastným prístupom.
 (C) individuálny – hlavný hrdina si retrospektívne spomína na svoj život.
 (D) takmer vševediaci – príbeh rozpráva v 3. osobe, ale len z pohľadu Jozefa Maka.

Test pokračuje na ďalšej strane.

- 56** Jozef Mak je
- (A) sociálny človek, ktorého najväčším problémom je každodenný boj s biedou a hladom.
 (B) prírodný človek, ktorého údelom je všednosť, pretože nerozumie mestu.
 (C) jednoduchý človek, ktorého nikto nemá rád.
 (D) dedinský človek, ktorého údelom je všedná každodennosť a zápas o pochopenie sveta i seba samého.

- 57** Podľa tém nasledujúcich úryvkov rozhodnite, ktorý z nich napísal štúrovský básnik.
- (A) *Dni ako blizňatá sa zimomrivo túlia.
 uzučkým potrubím pomaly crká čas.
 Po chrbte holých lúk sa jeseň rozkotúľa
 s písťalou meluzín, s paletou žltých krás.*
- (B) *Hore sa, Slováci
 Hore sa ! – a boh dá,
 bude Slovák ešte,
 čím býval inohdá.*
- (C) *Myslíte, že v horách je vzduch bez chemikálií,
 keď komíny sú vysoké?
 A ste si istí, že voda z prameňa
 je pramenitá?*
- (D) *Že orlí zrak nám zhasne?
 Bude čo voľakedy?
 Stisni krk sveta rázne,
 päšť robotníckej triedy.*

- 58** Ktorá z ukážok v otázke 57 neobsahuje žiadnu príslovku?
- (A) Ukážka (A). (B) Ukážka (B). (C) Ukážka (C). (D) Ukážka (D).

**Ukážka 19 (k otázke 59):
 Bojazlivá (úryvok)**

*Ak sa domov vrátiť chcelo,
 prez vodičku prejsť muselo;
 ale voda strmá bola,
 tu šuhaj na ňu zavolá.*

*Počkaj, dievča, prenesiem ťa,
 za ručičku prevediem ťa.
 „Šla by s tebou - však sa bojím,
 bo neverím slovám tvojim.“*

- 59** Ktoré z uvedených tvrdení dokazuje, že báseň z ukážky 19 napísal slovenský romantický básnik?
- (A) Typickým motívom slovenských romantikov bola láska – v básni je ľúbostný motív.
 (B) Slovenskí romantici písali v sylabotonickom prozodickom systéme – báseň spĺňa túto podmienku.
 (C) Slovenskí romantici nachádzali zdroje najmä v ľudovej slovesnosti – báseň má jej znaky.
 (D) Slovenskí romantici sa v živote aj v básňach prejavovali ako gavalieri – v básni šuhaj ponúka dievčaťu pomoc.

Ukážka 20 (k otázkam 60 – 62):
Detvan (úryvok)

*Neuzeraj sa v cudzom zrkadle –
každý svet má svoju koľaj,
nechod' sa hľadať v svety zapadlé
na vlastný čas sa odvolaj! –
Never, že ľud ten, čo ovce pasie,
pred budúcnosťou svojou sa trasie, –
moc zrodí čas, čas moc zmorí*

- 60** Slovné spojenie „neuzeraj sa v cudzom zrkadle“ má v kontexte ukážky 20 význam
- (A) „neprivlastňuj si veci druhých“. (B) „nechváľ sa cudzím perím“.
- (C) „necestuj do cudzích krajín“. (D) „váž si to, čo máš doma“.
- 61** Ktorý druh rýmu sa nachádza v prvom štvorverší ukážky 20?
- (A) striedavý (B) združený (C) obkročný (D) prerývaný
- 62** Antonymom k slovu „každý“ je
- (A) „niekto“. (B) „všetci“. (C) „nikto“. (D) „iný“.
- 63** Ľudovít Štúr svojou rečou na uhorskom sneme žiadal
- (A) zrušenie poddanstva a rozšírenie národného školstva.
(B) samostatný štát pre Slovákov.
(C) uzákonenie spisovnej slovenčiny a finančný príspevok pre chudobných ľudí.
(D) slovenských zemanov, aby sa postavili do čela chudobného ľudu.
- 64** Ktoré z nasledujúcich tvrdení o Ľudovítovi Štúrovi nie je pravdivé?
- (A) Vystupoval proti národnému útlaku a presadzoval myšlienku slovanskej vzájomnosti.
(B) Pôsobil ako zástupca profesora Palkoviča na Katedre československej reči a literatúry.
(C) Spolu s Jozefom Miloslavom Hurbanom a Michalom Hodžom stál na čele Slovenskej národnej rady utvorenej v roku 1848 vo Viedni.
(D) Ako vynikajúci jazykovedec sa prejavil v diele *Slovenská gramatika (Grammatica slavica)*.
- 65** Štúrova kodifikácia slovenčiny
- (A) nepoznala „y“ a písmeno „g“ sa rovnalo písmenu „j“.
(B) zaviedla *d'*, *t'*, *ň*, *l'*, ale nevenovala pozornosť pravopisu.
(C) nepoznala dvojhlásky ani „y“, dôsledne označovala mäkkosť spoluhlásky.
(D) rozlišovala *y-i* a do spisovnej slovenčiny pridala „ä“, „l'", „é“.

Test pokračuje na ďalšej strane.

Ukážka 21 (k otázke 66):

Vtrhol do klasického a mierne znudeného storočia ako uragán, ako víchor, čo nesie prívaly dažďa, lístia, mračná, lístky kvetov, dym z pušného prachu i kokardy strhnuté z klobúkov. Prefúkol stuchnuté povetrie Európy a vdýchol doň neskrotné túžby.

- 66** Tento vietor nazvali
(A) renesanciou. (B) romantizmom. (C) realizmom. (D) modernou.

- 67** Ktoré z uvedených tvrdení o románe *Chrám Matky božej v Paríži* nie je pravdivé?
(A) V románe sa uplatňuje tzv. harmónia kontrastov.
(B) Autor čerpá námet z minulosti.
(C) Hlavným hrdinom románu je výnimočná postava, ktorá v závere umiera.
(D) Autor sa stotožňuje so svojou postavou, vkladá do nej autobiografické črty.

- 68** Ktorý z uvedených spisovateľov bol generačným druhom Victora Huga?
(A) Fjodor Michajlovič Dostojevskij (B) Charles Dickens
(C) George Gordon Byron (D) Umberto Eco

VOLITEĽNÁ ČASŤ

– študent si vyberie troch z nasledujúcich šiestich autorov a odpovedá výhradne na otázky o vybraných troch autoroch.

1. voliteľný autor: Peter JAROŠ

- 69** Východiskom románu *Tisícročná včela* je
- (A) tzv. filozofia práce, podľa ktorej Slovákov zachránila v akejkoľvek dejinnej nepriazni práve ich pracovitosť, neúnavnosť.
 - (B) autorov amorcentrismus, presvedčenie, že láska je hlavným zdrojom ľudských radostí, ale aj žiaľu, a je hybnou silou života.
 - (C) historická skepsa, nedôvera v pokrok ľudstva.
 - (D) biologická koncepcia človeka, podľa ktorej človek koná predovšetkým pudovo, bez rozumovej úvahy.

- 70** Ktoré z nasledujúcich tvrdení o diele *Tisícročná včela* je nepravdivé?
- (A) Obsiahle výjavy z každodennej reality autor oživuje výmyslom, hyperbolou, humorom, satirou, paródiou, groteskou.
 - (B) Časový záber je pomerne široký – od druhej polovice 19. storočia po rok 1918.
 - (C) Dej sa odohráva v autorovom rodnom Liptove.
 - (D) Zachytáva osudy troch generácií rodiny drotárov Pichandovcov.

- 71** Historizmus a množstvo fantazijných a iracionálnych prvkov v diele *Tisícročná včela* možno považovať za vplyv
- (A) francúzskeho nového románu.
 - (B) latinskoamerického magického realizmu.
 - (C) americkej vlny sci-fi prózy.
 - (D) talianskeho neorealizmu.

- 72** Voľným pokračovaním románu *Tisícročná včela* je román
- (A) *Psy sa ženía.*
 - (B) *Trojúsmevový miláčik.*
 - (C) *Nemé ucho, hluché oko.*
 - (D) *Pacho, hybský zbojník.*

Test pokračuje na ďalšej strane.

2. voliteľný autor: Vincent ŠIKULA

- 73** Tvorba Vincenta Šikulu je ovplyvnená jeho
- (A) neradostným detstvom. (B) vzťahom k hudbe.
(C) historickou skepsou. (D) lekárskeym vzdelaním.

- 74** Pre prózu Vincenta Šikulu je charakteristický
- (A) jemný lyrizmus, asociatívne reťazenie epických situácií, motívov a predstáv, prienik do citového sveta človeka.
(B) dejový dynamizmus, dramatické dialógy, vystupňovanie konfliktov do osudových zrážok dobra a zla.
(C) baladizmus a tragizmus, motívy absurdity, grotesky až karikatúry.
(D) opisnosť, využitie objektivizmu nového románu, odpsychologizovanie postáv.

**Ukážka 22 (k otázke 75):
S Rozarkou (úryvok)**

Na námestí už čakal autobus. Posúril som Rozarku, aby sa pohla. Ani som sa s Rozarkou nerozlúčil. Vzala ju so sebou sestra či vychovávateľka a už som ju viac nevidel. Iná sestra mi podala prázdne kufre a poslala ma preč. Vyšiel som s tými prázdnyimi kuframi a nevedel som, na ktorú stranu sa obrátiť.

- 75** Úryvok z ukážky 22 zachytáva situáciu, kedy rozprávač
- (A) prežíva smútok a neistotu, pretože musel odvieť svoju ťažko chorú dcérku do nemocnice.
(B) odprevádza svoju dlhoročnú priateľku, ktorá sa rozhodla podstúpiť liečenie.
(C) odvádza svoju mladú ženu do pôrodnice, je bezradný, cíti sa nepripravený na úlohu otca.
(D) zostáva sám s pocitom ľudského zlyhania, pretože musí svoju sestru nechať v sociálnom ústave.

- 76** Ktoré z uvedených diel nepatrí do tvorby Vincenta Šikulu?
- (A) *Pomocník* (B) *Na koncertoch sa netlieska*
(C) *Majstri* (D) *Možno si postavím bungalow*

3. voliteľný autor: Alexander SOLŽENICYN

- 77** Ktoré z uvedených tvrdení o Alexandrovi Solženicynovi je nepravdivé?
- (A) Bol vypovedaný z vlasti, žil v USA a stal sa ústrednou postavou ruského disentu.
 - (B) Je predstaviteľom ruskej realistickej literatúry 20. storočia.
 - (C) Je aj autorom svetoznámeho románu *Doktor Živago*.
 - (D) Pod zámenkou protisovietskej činnosti ho odsúdili na 8 rokov väzenia v pracovnom tábore na Sibíri.

- 78** Novela *Jeden deň Ivana Denisoviča*
- (A) zachytáva udalosti Októbrovej revolúcie v roku 1918.
 - (B) rieši eticko-morálne problémy človeka v krajne vypätej situácii, keď bojuje proti falošným obvineniam.
 - (C) opisuje život v jednom nemocničnom pavilóne.
 - (D) zachytáva život väzňa č. 854 v pracovnom tábore.

- 79** Osud hlavnej postavy novely *Jeden deň Ivana Denisoviča* je vykreslený
- (A) dramaticky a je spojený s ideologickou analýzou režimu.
 - (B) dôsledne realisticky, no bez vonkajšieho dramatismu a ideologickej analýzy.
 - (C) jemným, lyricky podfarbeným štýlom.
 - (D) napínavo a dynamicky, s neočakávanými dejovými zvratmi.

- 80** K rovnakej téme ako novela *Jeden deň Ivana Denisoviča* sa viaže aj ďalšie dielo Alexandra Solženicyna, a to
- (A) *Súostrovie Gulag*.
 - (B) *Popravisko*.
 - (C) *Deň dlhší ako ľudský vek*.
 - (D) *Rakovina*.

Test pokračuje na ďalšej strane.

4. voliteľný autor: Jerome David SALINGER**81** Román *Kto chytá v žite* je

- (A) detektívnym príbehom, v ktorom mladý chlapec Holden pomôže nájsť odpoveď na otázku z názvu diela.
- (B) príbehom chlapca z roľníckej rodiny, ktorý si nevie nájsť svoje miesto v živote.
- (C) príbehom chlapca, ktorý nastavuje zrkadlo súvekej spoločnosti.
- (D) príbehom rozmazaného bohatého chlapca, ktorý strieda školy, aby „vytrestal“ rodičov.

82 *Kto chytá v žite* je

- (A) utopický román.
- (B) psychologický román.
- (C) ľubostný román.
- (D) historický román.

83 Holden Caulfield je typom nezrelého mladého človeka, ktorý

- (A) sa búri a neguje svet dospelých, ale svoju vlastnú cestu a cieľ si ešte len musí nájsť.
- (B) vždy vie vyťažiť zo situácie, jeho filozofiou je zachovanie osobného pohodlia za každú cenu.
- (C) sa v priebehu deja nevyvíja, zastáva od začiatku až do konca postoj absolútnej negácie všetkých ideálov.
- (D) sa ľahko prispôsobuje okolnostiam, jeho sila je v schopnosti vyrovnávať sa s každou situáciou.

84 Motív žitného poľa v románe symbolizuje

- (A) túžbu hlavného hrdinu po slnečných a úrodných južných krajoch.
- (B) Ameriku v minulosti, kým ju neznečistili továrne a dravosť za peniazmi.
- (C) spomienky hlavného hrdinu na prežité útrapy.
- (D) možnosť zisku, zabezpečenia si pohodlného života.

5. voliteľný autor: Milan RÚFUS

85 Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Milana Rúfusa je pravdivé?

- (A) Základnými témami jeho poézie sú osobné problémy človeka, jeho súkromie.
- (B) Jeho básne sa väčšinou dotýkajú zraniteľného sveta mestského človeka.
- (C) Väčšinou experimentuje so strofou a rýmom.
- (D) Jeho prvotiny vyšli neskôr ako jeho zrelá tvorba.

86 Milan Rúfus nebol vo svojej tvorbe ovplyvnený

- (A) ľudovou slovesnosťou.
- (B) náboženskou literatúrou.
- (C) modernou poéziou apollinairovského typu.
- (D) symbolizmom.

Ukážka 23 (k otázkam 87 – 88)

*Vždy príde deň, keď deti zjedia kľúč
od dverí tajomstva. Už ho nevrátia.*

*Už ho nevydajú, už v nich zapadá
čo deň, to hlbšie a neprekročia prah
zavretých dverí už nikdy viac. Tú čiaru,
za ktorou jedenie sa stáva vedením.*

87 V ukážke 23 básnik hovorí

- (A) o zdravej chuti do jedla, ktorú majú deti za každých okolností.
- (B) o dospievaní a jeho dôsledkoch.
- (C) o neschopnosti detí rozpoznať zlo.
- (D) o generačnom probléme detí a dospelých.

88 Ukážka 23 je napísaná voľným veršom. Vo voľnom verši sa nestretáme

- (A) s momentom sklamaného očakávania.
- (B) s veršovým presahom.
- (C) s pravidelným rýmom.
- (D) s členením veršov do strof.

Test pokračuje na ďalšej strane.

6. voliteľný autor: Miroslav VÁLEK

- 89** Miroslav Válek bol vo svojej tvorbe ovplyvnený
- (A) modernou poéziou apollinairovského typu. (B) ľudovou slovesnosťou.
 (C) dedinskou problematikou. (D) náboženskou literatúrou.
- 90** Ktoré z uvedených tvrdení o tvorbe Miroslava Válka nie je pravdivé?
- (A) Jeho prvotiny vyšli neskôr ako jeho zrelá tvorba.
 (B) Jeho poézia je istým druhom psychoanalýzy, robí človeka sebe samému zrozumiteľnejším.
 (C) Jeho prvotiny sú veľmi eufonické, rýmované, a preto boli mnohé z nich zhudobnené.
 (D) Jeho poéziu charakterizuje prísna tvarová disciplína, klasicky stavaná strofa a rým.
- 91** Miroslav Válek je autorom zbierok
- (A) *Moja rodná, Hniezda.* (B) *Až dozrieme, Zvony.*
 (C) *Dotyky, Nepokoj.* (D) *Jediný slaný domov, Kriedový kruh.*

Ukážka 24 (k otázke 92)

*To som ja,
 Zafúľaný večný učeň múz.
 Zavesil som sa na krk životu,
 napil som sa jeho horkej krvi,
 A teraz vystupujem zo seba
 jak rieka z brehov
 a nesiem slovo ešte žeravé,...*

- 92** Autor v tejto básni nevyjadruje
- (A) pokoru pred slovom.
 (B) vôľu písať pre nižšie sociálne vrstvy.
 (C) nadšenie písať o všetkom, čo ho obklopuje.
 (D) odhodlanie písať aj o najintímnejších stránkach života.

Koniec testu.